

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет лінгвістики

(повна назва інституту/факультету)

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Н.Г.Іщенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

“16” травня 2016 р.

Дипломна робота
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»
(назва ОКР)

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»
(код та назва напрямку підготовки або спеціальності)

на тему: «Особливості функціонування та перекладу раціонального та емоційного видів оцінки в англomовному науковому дискурсі»

Виконала: студентка 5 курсу, групи ЛА-51с

Проскурня Зоріна Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Керівник: доцент, канд. пед. наук Корнєва З. М.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент: доцент, канд. філол. наук Котвицька В. А.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Студент _____
(підпис)

3MICT

ВСТУП

Кожній людині притаманно сприймати все, що нас оточує, через призму визначеної системи норм та цінностей, тобто кожній людині притаманний оцінний підхід до навколишньої дійсності. Концепт оцінки є беззаперечно важливою складовою картини світу окремих осіб чи представників певної групи людей або ж навіть цілих націй, оскільки будь-яка подія чи явище в нашому житті може сприйматися як позитивно, нейтрально так і негативно. Така оцінка залежить від наших переконань, уявлень, встановлених норм і правил.

Категорія оцінки вже давно є предметом дослідження філософії, психології, проте вона є недостатньо досліджена з точки зору лінгвістики. Протягом досить тривалого періоду вивчення категорії оцінки та її проявів проводилось на матеріалі художньої літератури чи мови засобів масової інформації, за винятком окремих випадків. Утім, емотивність є важливим компонентом будь-якого типу комунікації, тому сьогодні все більшу увагу вчених-лінгвістів починають привертати тексти різних жанрів в тому числі і наукового жанру.

Дослідження вчених-лінгвістів спрямовані на різні аспекти оцінки, а саме на взаємозв'язок модальності і оцінки (Т.А. Космеда, О.М. Вольф, І.Р. Гальперін, Р. З. Тураєва та ін.), засоби вираження оцінки (Т.І. Вендіна, Б.О. Коваленко, І.В. Онищенко, О.М. Островська, Н.В. Падич, О.М. Ільченко та ін.), об'єкт оцінки (Н.Д. Арутюнова), значення категорії оцінки при перекладі (Н.М. Пільгуй, С.О. Прищепчук), семантико-прагматичні особливості реалізації оцінних значень (Н.Д. Арутюнова, Т.А. Космеда, Т.В. Маркелова, З.Є. Фоміна та ін.), логічна та модальна природа категорії оцінки (Н.Д. Арутюнова, О.М. Вольф, О.А. Івін, Т. М. Маркелова, М.В. Ляпон та ін.). Проте ще й досі не є вичерпно висвітлено категорію оцінки, як одного з аспектів комунікації саме в сучасній англійській науковій мові. Цим і зумовлена **актуальність** нашої роботи.

Мета нашої дипломної роботи полягає в дослідженні особливостей категорії раціональної та емоційної оцінок, їхніх засобів вираження в сучасній англійській науковій мові, а також описі їхніх способів перекладу.

Для досягнення мети було поставлено такі **завдання**:

- розглянути категорію оцінки з точки зору логіки, філософії та психології;
- дослідити термін «оцінка» як лінгвістичне явище;
- виявити мовні аспекти категорії оцінки;
- опрацювати найвідоміші класифікації оцінки та описати їхні види;
- дослідити засоби вираження емоційного та раціонального видів оцінки на всіх мовних рівнях;
- дослідити особливості перекладу оціночних значень в текстах наукового жанру;
- здійснити аналіз раціонального та емоційного видів оцінки на матеріалі екологічних, юридичних та фізико-математичних текстів наукового профілю.

Об'єктом дослідження є категорія емоційної та раціональної оцінки в сучасній англійській науковій мові.

Предметом дослідження є засоби вербалізації емоційної та раціональної оцінки, класифікація та особливості перекладу емоційної та раціональної оцінки та оцінних значень сучасної англійської наукової мови українською.

Матеріал для дослідження дібрано з двомовних наукових сайтів, журналів, періодичних видань, монографій тощо. Основою наших досліджень стали журнали «TheScientist», «TheScienceDaily» та «Discover», «*JournalofPhysics: ConferenceSeries*», «*JournalofPhysics: MathematicalandTheoretical*» інтернет-сайти «LegalResources», «StanfordJournalofLaw, ScienceandPolicy» та «The Ohio State University Knowledge Bank». Усього до аналізу залучено 300 одиниць, серед яких 100

одиниць екологічної тематики, 100 одиниць – юридичної та 100 – фізико-математичної.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі методи:

- описовий, що дозволив здійснити інтерпретацію та класифікацію фактичного матеріалу;
- дистрибутивний, за допомогою якого встановлено контекстуальну залежність засобів вираження оцінки, виявлено приховану оцінну інформацію;
- прагматичний аналіз, спрямований на виявлення прагматичного значення оцінки в тексті;
- описово-аналітичний метод з елементами порівняльного аналізу;
- зіставний метод, спрямований на виявлення спільних і специфічних рис зіставляювальних мов, а також зіставляювальних різножанрових наукових текстів;
- статистичний аналіз, за допомогою якого було систематизовано семантичні групи і способи перекладу одиниць в текстах різної тематики;
- метод критичного аналізу літературних джерел.

Наукова новизна одержаних результатів нашого дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз раціонального та емоційного видів оцінки в науковому дискурсі, встановлено засоби її вираження, окремі семантичні групи оцінки та способи їхнього перекладу в текстах різної тематики.

Теоретичне значення роботи полягає у визначенні статусу оцінки в системі мовних категорій, окресленні співвідношення оцінки з іншими категоріями тексту, узагальненні типології оцінок, виявленні основних ознак оцінок, аналізі виявів як раціональної так і емоційної оцінки в текстах наукового жанру, опрацюванні класифікації категорії оцінки, з'ясуванні функціональних особливостей оцінки в тексті, виявленні ролі раціональної та

емоційної оцінки в реалізації комунікативної настанови тексту, визначені особливостей перекладу раціональної та емоційної оцінки в науковій мові.

Практичне значення дослідження мотивоване тим, що отримані результати можуть бути використані для створення теоретичної та функційної граматики англійської та української мов, в написанні підручників і навчальних посібників зі стилістики англійської та української мови, лексикології, синтаксису, у спецкурсах з актуальних питань лінгвістики – комунікативної лінгвістики, лінгвістики тексту, прагмалінгвістики, функційної граматики, дискурсології, в опрацюванні нових спецкурсів і спецсеминарів, написанні дипломних і магістерських робіт.

Апробація роботи. Результати дослідження було представлено на конференції «Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства» в напрямку «Сучасні проблеми германської філології», а також було опубліковано статтю на тему «Категорія емоційної оцінки та засоби її вираження в сучасній англійській науковій мові».

Обсяг і структура дослідження. Робота складається зі вступу, у якому подається інформація про актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, матеріали, методи дослідження, а також теоретичне та практичне значення дослідження. Крім того, робота складається з трьох розділів. У першому розділі категорія оцінки розглядається з точки зору філософії, психології, логіки та лінгвістиці., подається загальна характеристика поняття категорії оцінки. У другому розділі йдеться про особливості саме раціонального та емоційного видів оцінки, особливості їх реалізації та перекладу в англійській науковій мові. У третьому розділі категорію оцінки аналізується на матеріалі екологічних та юридичних текстів. Робота включає висновки до кожного розділу, загальні висновки, а також резюме англійською мовою, список використаних джерел та два додатки.

SUMMARY

The paper analyzes the features of evaluation as a logic and philosophic, psychological and linguistic category. Different approaches to the term «evaluation» definition have also been determined.

This paper also represents a short review of modern trends in the interpretation of linguistic evaluation. The diversity of the category analyzed is proved and leads to the emergence of numerous researches devoted to its comprehensive analysis.

The paper deals with the most productive classifications of evaluation and surveys criteria, which form the basis for differentiation of evaluation variety. Also contradictions are found in some typologies and already analyzed classes are systematized.

Moreover, a focus was put on the analysis of different means of expression of the category of rational and emotional evaluations on the lexico-semantic, morphological and syntactic language levels.

The present research contains an overview of the definitions of rationality, emotivity and expressiveness from the viewpoint of the various branches of linguistics. Rationality, emotivity and expressiveness are claimed to be the key concepts of a new branch of linguistics called text emotivity, for they render emotions of the author into the text. It also pays specific attention to the emotivity of scientific discourse. Rational and emotive potential of the written scientific discourse is often conveyed by lexical linguistic devices such as adjectives with highly positive evaluations. Such devices influence emotivity of the whole text, and reflect the author's pragmatic intentions as well as his or her emotions. There were also compared rational and emotional evaluations in two different scientific discourses (ecologic and judicial). Some problems concerning the translation of rational and emotional evaluation in those texts were also analyzed as well as suggested ways of their translation.